

"O'ZBEK TILI DARSLARIDA IJTIMOYIY TARMOQLAR VA SUN'IY INTELLEKTDAN SAMARALI FOYDALANISH"

*I.M. Gubkin nomidagi (MTU) Rossiya davlat neft va gaz universitetining
Toshkent shahridagi filiali*

"Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasida katta o'qituvchisi

MATLATIPOVA NAZIRA ATANAZAROVNA

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'zbek tili darslarida ijtimoiy tarmoqlar hamda sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanishning ilmiy va amaliy ahamiyati keng yoritilgan. Asosiy e'tibor zamonaviy ta'lim jarayonida raqamli vositalarning qanday o'zgarishlarga olib kelayotganiga, ta'lim sifati va o'qituvchilar faoliyatiga ijobiy ta'siri, shuningdek, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirishdagi o'rni va afzalliklariga qaratilgan. Maqolada hozirgi zamon talablari va texnologik taraqqiyot nuqtai nazaridan o'zbek tili o'qitish jarayoniga zamonaviy yondashuvlar, yangi metodlardan unumli foydalanish yo'llari, ulardan kelib chiqadigan muammolar hamda ularni yechish bo'yicha tavsiyalar keng muhokama qilingan.

Kalit so'zlar: O'zbek tili, sun'iy intellekt, ijtimoiy tarmoqlar, ta'lim texnologiyalari, innovatsion metodika, raqamli ta'lim, zamonaviy ona tili darslari.

Аннотация: В данной статье подробно рассматривается научное и практическое значение эффективного использования социальных сетей и технологий искусственного интеллекта в преподавании узбекского языка. Основное внимание уделяется изменениям, которые цифровые инструменты вносят в современный образовательный процесс, их положительному влиянию на качество образования и деятельность учителей, а также их роли и преимуществ в повышении мотивации учащихся к изучению языка. В статье подробно обсуждаются современные подходы к процессу преподавания узбекского языка, способы эффективного использования новых

методов, возникающие при этом проблемы и рекомендации по их решению с точки зрения современных требований и технологического прогресса.

Ключевые слова: узбекский язык, искусственный интеллект, социальные сети, образовательные технологии, инновационные методики, цифровое образование, современные уроки родного языка.

Abstract: This article extensively discusses the scientific and practical importance of the effective use of social networks and artificial intelligence technologies in Uzbek language lessons. The main attention is paid to the changes that digital tools bring to the modern educational process, their positive impact on the quality of education and teachers' activities, as well as their role and advantages in increasing students' motivation to learn the language. The article extensively discusses modern approaches to the Uzbek language teaching process, ways to effectively use new methods, problems arising from them, and recommendations for solving them, from the perspective of current requirements and technological progress.

Keywords: Uzbek language, artificial intelligence, social networks, educational technologies, innovative methodologies, digital education, modern native language lessons.

Kirish

Bugungi kunda dunyo miqyosida axborot texnologiyalari, ijtimoiy tarmoqlar va sun'iy intellekt vositalarining jadal rivojlanishi ta'lim sohasini ham tubdan o'zgartirib yubordi. Har bir sohada bo'lgani kabi, ona tili ta'limida ham yangi texnologiyalar, zamonaviy usullar va raqamli resurslardan samarali foydalanish orqali yuqori natijalarga erishish imkoni ancha ortdi. Xususan, o'zbek tili darslarida ijtimoiy tarmoqlardan va sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish yoshlarning dunyoqarashi kengayishida, ularning ijodiy va tafakkur salohiyati o'sishida muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. O'zbek xalqining boy madaniyati, qadriyatlari va ona tilining sof va boy imkoniyatlarini yosh avlod ongiga singdirishda zamonaviy yondashuvlar kerak. Bugun o'quvchilar uchun turli ijtimoiy tarmoqlar orqali axborotga ochiqlik, o'z fikrini erkin bildirish imkoniyati borligi ularni tahliliy

fikrlash, mustaqil izlanish va nutq madaniyatini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Ta'lim jarayonida esa bu vositalardan to'g'ri foydalanish o'qituvchidan zamon talablariga javob bera oladigan yangicha metodlarni o'zlashtirishni taqozo etadi [1].

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Zamonaviy o'zbek tili darslarining samarali o'tishi, o'quvchilarning savodxonlik darajasi va bilim sifati bevosita innovatsion yondashuvlar bilan bog'liq. Bu borada internet tarmoqlari, turli sun'iy intellekt dasturlari va ilovalari o'qituvchiga ko'plab qulayliklar yaratmoqda. O'quvchilarni faollikka undash, motivatsiyani oshirish, kreativ va ijodiy mashg'ulotlarni samarali tashkil etishda ijtimoiy tarmoqlarning, virtual jamoalar va onlayn platformalarning ahamiyati juda yuqori [2].

Bugungi kunda aksariyat yoshlar o'z vaqtining bir qismini turli ijtimoiy tarmoqlarda o'tkazadi. Bu esa o'z navbatida, o'ntalab darslarni "auditoriyadan tashqariga olib chiqish", ya'ni dars jarayonini hayotiy vaziyatlar bilan bog'lash uchun katta imkoniyat ochadi. Masalan, Telegram, Instagram yoki Facebookdagi o'zbek tiliga oid ijtimoiy sahifalarda o'quvchilar faol ishtirok etishlari, ularga birga postlar yoki hikoyalar tayyorlash topshirig'i berilishi, til qoidalarini amaliy ko'rinishda ko'rsatish, nutq va yozuv malakalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Sun'iy intellekt vositalarining o'zbek tili o'qitishdagi o'rni ham alohida e'tiborga loyiq. Bugungi texnologiyalar yordamida o'quvchilar uchun til o'rganish jarayonini interaktiv, qiziqarli va oson qiladigan ko'plab dasturlar, chat-botlar va virtual yordamchilar yaratilmoqda. Masalan, o'zbek tilini o'rganishga mo'ljallangan onlayn platformalar, avtomatik tarjimonlar, imlo va uslubiy xatolarni aniqlovchi servislari va elektron lug'atlar keng joriy etila boshlandi. Bular nafaqat darsning sifatli va samarali o'tishini ta'minlaydi, balki o'quvchiga mustaqil ravishda o'z ustida ishlash, o'quv materiallarini mustahkamlash, bilim va ko'nikmalarini oshirish uchun qulay sharoit yaratadi [3].

Muhokama va natijalar

Ta'lim jarayonining muhim qismi sifatida, o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida doimiy axborot almashinuvi, tezkor fikr bildirishi hamda muammoni birga

muhokama qilish imkoniyatining kengayishi ijtimoiy tarmoqlar evaziga bo‘lib bormoqda. Masalan, dars jarayonidan tashqari maxsus guruhlar ochib, o‘quvchilarga mustaqil ish, test, esse yoki matn bo‘yicha savollarni joylashtirish, interaktiv javoblarni ko‘rib chiqish, iqtidorli o‘quvchilarning ishlarini jamoaviy muhokama qilish imkoniyati paydo bo‘lmoqda. Bundan tashqari, sun‘iy intellekt vositalari yordamida individual yondashuvni ham rivojlantirish osonlashadi. Har bir o‘quvchining til o‘rganishdagi yutuqlari va kamchiliklarini avtomatik tahlil qiladigan dasturlar yordamida o‘qituvchi har bir talabanning bilim darajasiga mos dars va ta’lim topshiriqlarini shakllantiradi. Bu yondashuv o‘quvchining qobiliyatini to‘g‘ri baholash, o‘z ustida ishlash rejasini mustaqil tuzishni rag‘batlantiradi. O‘zbek tili o‘qitishda sun‘iy intellekt vositalaridan foydalanish, xususan, so‘z boyligini oshirish, matn tuzish malakasini rivojlantirish, nutq madaniyatini shakllantirish uchun ham sezilarli yordam bermoqda. Bugungi kunda nutq mavzularini tez va samarali tahlil qiluvchi, o‘zbek tili qoidalari asosida matnlarni ishlab chiqishga yordam beradigan dasturlar, ta’limiy chatbot va maslahat platformalari ko‘plab maktab va oliy ta’lim muassasalarida joriy etilmoqda. Shu orqali o‘quvchilar tinglash, o‘qish, yozish va gapirish ko‘nikmalarini individual tarzda mustahkamlaydi [4].

Ijtimoiy tarmoqlar vositasida esa o‘zbek tilining boy imkoniyatlarini namoyish etuvchi turli loyihalarni amalga oshirish, audio va video darslarni onlayn formatda tarqatish, yangi grammatik va leksik materiallarni tezkor ulashish uchun ko‘plab imkoniyatlar paydo bo‘lmoqda. Bu esa o‘quvchilar uchun darsdan tashqari vaqtda ham til muhitida bo‘lish, zamonaviy til madaniyatini chuqurroq o‘rganish, mustaqil izlanish ko‘nikmalarini oshirishni ta’minlaydi. O‘zbek tili darslarida sun‘iy intellektga asoslangan platformalarda topshiriqlar avtomatik baholanishi, interaktiv testlar orqali bilimlar tekshirilishi, ma’lumotlar tezda tahlil qilinishi natijasida o‘qituvchining yuklamasi yengillashib, o‘quvchilar uchun ham shu jarayon qulay va qiziqarli bo‘lib boradi. Virtual yordamchi dastur va qulay onlayn tayyorlov resurslari tufayli o‘quvchilar har qanday vaqtda, istalgan joyda o‘z bilimini oshirish imkoniyatiga ega. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlardagi ijtimoiy-gumanitar mavzularda tashkil etilayotgan turli tanlov, viktorina va internet loyihalarida ishtirok

etish o'quvchilarda mustaqil izlanish, ijodiy fikrlash va zamonaviy axborot makonida faol bo'lish malakalarini kuchaytiradi.

Yangi texnologiyalar hayotimizga kirib kelishi bilan zamonaviy o'qituvchilar uchun doimiy yangilikka intilish, raqamli savodxonlikni oshirish zarurati eng asosiy vazifaga aylanyapti. Har bir pedagog o'z faoliyatida yangi usullarni izlash, o'quvchi uchun zamon bilan hamqadam, ommabop, zamonaviy dars tashkil etish yo'llarini sinab ko'rishi – bu hozirgi kun talabi. O'zbek - davlat tilini innovatsion yondashuv asosida o'rganish zamonaviy jamiyatda o'z o'rnini topa oladigan, ijodkor, bilimli va raqobatbardosh yoshlar kamolotiga xizmat qiladi. Shu o'rinda, ijtimoiy tarmoqlardan o'zbek tili o'qitishda foydalanayotgan tajribali ustozlarning innovatsion metodlari, foydali loyihalari, o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiruvchi zamonaviy usullari ustida doimiy ilmiy izlanish olib borilishi muhim ahamiyatga ega. Yangi texnologiyalarni joriy qilish, ilg'or tajribalarni hayotga tatbiq etish, kelajak avlod uchun zamonaviy bilim va axloq mezonlariga asoslangan ta'lim tizimini yaratish sohada bosh maqsad bo'lishi kerak [5].

Xulosa

O'zbek tili darslarida zamonaviy axborot texnologiyalari, xususan, ijtimoiy tarmoqlar va sun'iy intellekt vositalarini o'quv jarayoniga faol va samarali qo'llash natijasida til o'rganish sifati oshadi, o'quvchilarning nutq madaniyati va ijodiy fikrlash qobiliyati kuchayadi, yangi bilimlarni egallashga motivatsiyasi mustahkamlanadi. Insoniy qadriyatlar, milliy o'zlik va zamonaviy axborot makonining uyg'unlashuvi natijasida tilni o'rganish bosqichlari samarali va ijodiy kechadi. Shunday ekan, o'zbek tili ta'limida raqamli taraqqiyotdan to'g'ri foydalanish, doimiy izlanish va intilishga asoslangan ilg'or metodlarni hayotga keng joriy qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Xidirova, Z. (2019). Raqamli ta'lim va zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent: "Fan va texnologiya".
2. Jo'raev, M. (2023). O'zbek tilini o'qitish metodikasi. Toshkent: "O'zbekiston".

3. Qodirov, M. (2022). Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ta'lim tizimi. Samarqand: "Ilm ziyo".
4. Karimova, S. (2021). Sun'iy intellekt asoslarining o'zbek tili o'qitishdagi o'rni. Toshkent: "Ma'rifat".
5. Rustamova, D. (2020). Zamonaviy ona tili darslari: metod va tajriba. Farg'ona: "Muharrir".
6. Zakirova, G. (2023). Ijtimoiy tarmoqlarning ta'limdagi o'rni va afzalliklari. Toshkent: "Ilm".
7. Karimov, A. (2018). Raqamli jamiyatda ona tili ta'limi. Buxoro: "Ilm-o'quv".